

INTRESSANTA FYND AV SKALBAGGAR 1998

av
JOHNNY LINDQUIST

Under det regniga året 98, har jag varit involverad i två större projekt. Dels inventering av skalbaggsfaunan i Bolgenområdet på Onsala, dels inventering av läderbagge i Västsverige tillsammans med Torulf Greek. Resultatet av läderbaggeinventeringen gick att läsa om i Torulfs utförliga artikel, AROMIA 3/98. Förutom övriga fynd ges nedan en lite utförligare presentation av de intressantaste arterna som påträffades under denna inventering.

Fynden från Onsala tas inte med i nedanstående rapporter utan kommer istället att tas upp i en separat, större artikel i kommande AROMIA.

Som vanligt, tack till nedanstående rapportörer. Jag vill också tacka GP:s UTE-redaktion, som upprepade gånger tagit upp artiklar från AROMIA på sin sida och på det sättet gett oss PR.

Det går även utmärkt att e-maila fyndrapporter till:
johnny.lindqvist@hassle.se.astra.com

Namnforkortningar

Bertil Andrén	(BA)
Bengt Carlsson	(BC)
Torulf Greek	(TG)
Johnny Lindquist	(JL)
Håkan Ljungberg	(HL)

***Calosoma inquisitor* (L.)**

larvmördare

VG. Mölndal. Eklanda. 29.05.1998 (TG).

Ett dött ex på stig. Flera ex observerade i Göteborg, Änggårdsbergen under sommaren.

Rödlistad hotkategori 3.

***Carabus clathratus* L.**

VG. Lerum kn. St-Lundby sn. Hunse-red. 24.08.1998 (TG).

Vid vik av Mjörn. I murken stubbe, betad mark med kärr och strandäng.

Denna på västkusten mycket sällsynta art har mig (JL) veterligen de senaste åren endast påträffats i Bolgenområdet på Onsala, (AROMIA 1/97) varför det är särskilt intressant när den påträffas på nya lokaler. Med tanke på artens dåliga spridningsförmåga indikerar den lång hävdkontinuitet och flera trevliga följarter borde kunna anträffas på lokalen.

***Bembidion stephensi* Crot.**

BO. Västerlanda. 19.04.1998 (BA,BC).

Ny för BO. Tre ex på en fuktig lerslânt tillsammans med *Bembidion deletum*.

Rödlistad hotkategori 4.

***Bembidion gilvipes* Sturm.**

BO. Rödbo. Ragnhildsholmen 09.05.1998 (BC).

Ett ex i växtrester nära strandkanten av Nordre älv.

***Dromius melanocephalus* Dej.**

HA. Onsala. Fjärehsals. 27.04.1998 (HL). På öppen, fårbetad sandmark nära havet, med kort gräsvegetation. Fyndet är det hittills nordligaste av *D. melanocephalus* i landet, och det andra från Halland (tidigare rapporterad från Hunnestad av Gösta Gillerfors, i Ent. Tidskr. 1982, s. 73). Möjligen är arten stadd i spridning. Lokalen är densamma som omnämndes under *Amara spreata* i förra årets skalbaggsrapport (AROMIA 1/98).

***Trox scaber* (L.)**

VG. Nääs. Björkenäs. 25.07.1998 (TG). I hålek.

VG. Nääs slott, Slottsparken. 09.08.1998 (JL, TG).

Ett ex i fallfälla i ihålig jätteek med rester av fågelbo, vilket är ett typiskt

tillhåll för arten.

Arten är ingen direkt sällsynthet, men p g a sitt levnadssätt indikerar den ofta viktiga naturvärden.

***Aphodius niger* (Panz.) och
Aphodius plagiatus (L.)**

DS. Frändefors. St. Hästefjorden. Sörvik 16.05.1998 (HL).

1 ex av vardera arten flygande över öppen, hårt betad strandäng på sandbottnen, med kort gräs- och starrvegetation och tät mossa i markytan. Lokalen beskrivs i AROMIA 1/98 under *Bembidion bipunctatum*. **Båda arterna är nya för Dalsland.**

***Osmoderma eremita* (Scop.) läderbagge**

VG. Nääs. Kullahagen 04.08, Slottsparken 06.08, 07.08, 09.08, 10.08, 24.08.1998 (TG).

VG. Lerum. Gullringsbo. Aspen 10.08.1998 (TG).

VG. Torpa. Tranemo. 09.08.1998 (TG, JL).

Läderbaggen behöver väl ingen närmare presentation, istället hänvisas till artikel i AROMIA 3/98.

Rödlistad hotkategori 1.

***Gnorimus nobilis* (L.)**

VG. Nääs. Björkenäs. 30.06.1998 (TG).

VG. Gullringsbo. Aspen. På älggräs 10.08.1998 (TG).

VG. Floda. Säteriets allé, halssköld i mulm (TG).

VG. Mölndal Eklanda på björk 22.06.1998 (TG).

VG. Munkängarna. Kinnekulle. (TG, JL). Denna vackra art verkar ha en stabil stam på västkusten och har de senaste åren setts ganska talrikt. Märkligt nog och till skillnad från de flesta andra hålträdsarter, verkar den vara sällsyntare i östra Sverige.

Rödlistad hotkategori 2.

***Lucanus cervus* (L.)**

ekoxe

HA. Lygnern. Fågelsång. 27.07.1998. (TG).

Barn, som tillbringade sommaren på

gården Fågelsång, skänkte Torulf två trasiga ekoxar när han letade efter lämpliga lokaler för läderbaggeinventeringen. Det gick att limma ihop en nästan perfekt hona. Ekoxen, som är en stor sällsynthet på västkusten, verkar ha en av sina få kvarvarande fästen kring Lygnern, Fjärås-trakten vilket upprepade fynd genom åren visar.

Rödlistad hotkategori 2.

***Ancistronycha cyanipennis* (Fald.)**

VG. Jonsered. Bokedalen. 31.05.1998 (JL).

VG. Änggården. 21.06.1998 (TG).

En sällsynt, mörkt metallglänsande flugbagge som minskat p g a försvinnande ängs- och hagmarker. Exemplet vid Bokedalen slaghåvades i skuggig bäckdal. I området finns ett gammaldags mosaikartat odlingslandskap med betesmarker, fuktiga bäckstråk och soliga brynmiljöer vilket borde gynna arten. Fyndet visar att det fortfarande finns många arter att upptäcka på denna intressanta lokal. (Se artikel i AROMIA 3/98).

Rödlistad hotkategori 3.

***Ampedus hjorti* (Rye). ?**

VG. Nääs. Parken. 07.1998 (TG).

Arten är försedd med ett frågetecken då bestämningen endast är gjord utifrån en funnen täckvinge som enligt R. Baranowski med största sannolikhet tillhör denna art. Tack till R. Baranowski för bestämning.

Rödlistad hotkategori 4.

***Ctesias serra* Fabr.**

VG. Floda. Hyltorna. 29.06.1998 (TG).

Larv tillvaratagen under bark på död björk, förpuppade sig och kläcktes 06.06.1998.

Arten är sällsynt och lever under bark på olika lövträd, främst ek där larven livnär sig av torra insektsrester.

***Ptilinus pectinicornis* (L.)**

VG. Göteborg. Botaniska trädgården 05.07.1998 (TG).

På bokhögstubbe.

***Grynocharis oblonga* (L.)**

VG. Nääs. Slottsparken 04.08.1998 (TG).

I mulm i hålek. Mycket sällsynt i solexponerade, murkna högstubbar eller stammar av olika lövträd, främst asp.

Rödlistad hotkategori 2.

***Psammoecus bipunctatus* Fabr.**

BO. Kungälv. Röda grinden. 17.04.1998 (BC)

Ny för BO. Ett ex i växtrester på en bank ut mot Göta älv.



Psammoecus bipunctatus Fabr.

***Coccinella magnifica* Redf.**

HA. Fjärås bräcka. 02.08.1998 (BC).

Ett ex slaghåvad. *C. magnifica* är lik vår vanliga "Jungfru Maria nyckelpiga", men har i allmänhet större fläckar, samt en täckvingespets som sluttar brantare. Detta ses bäst i profil.

***Tenebrio molitor* (L.)**

stor mjölbagg

VG.Nääs. Kullahagen 07.1998 (TG). På ekstubbe.

Den inomhus vanliga mjölbaggen kan som i detta fall sällsynt påträffas i sin ursprungsmiljö, utomhus i ihåliga murkna träd.

***Allecula morio* (Fabr.)**

VG. Nääs. Björkenääs. 06.08, 10.08. 1998 (TG).

Ett ex död i hålek, ett ex på ek. Liksom nästkommande art en nattaktiv sådan och med likartat levnadssätt.

Rödlistad hotkategori 4.

***Prionychus ater* (Fabr.)**

VG. Nääs. Slottsparken. 09.08. (TG, JL).

VG. Kärrbogärde. Hemsjö (TG).

VG. Hjälsäter. Kinnekulle. 16.07. (TG, JL).

VG. Brunsbo storäng. Skara 23.07. (TG).

BO. Gullmarsberg, Uddevalla 19.08. (TG, JL).

HA. Särö Västerskog. 23.08. (TG).

VG. Floda säteriets allé 24.08.1998 på lind (TG).

Arten som påträffades under läderbaggeinventeringen både krypande på ekstammar och i fallfällor verkar vara ganska vanlig på västkusten och finns snart sagt överallt där det finns någorlunda tillgång på hålträd.

Rödlistad hotkategori 4.



Prionychus ater (Fabr.)

***Pseudocistela ceramoides* (L.)**

VG. Nääs. Slottsparken. 25.07.1998 (TG).

VG. Öjared. Lerum 28.07.1998 (TG).

BO. Gullmarsberg, Uddevalla (TG, JL).

Arten förekommer på liknande lokaler, och med ett liknande levnadssätt som *Prionychus ater*, men förefaller vara något sällsyntare. Under läderbaggeinventeringen påträffades arten enstaka, medan *P. ater* kunde förekomma tämligen rikligt.

Rödlistad hotkategori 4.

***Mycetochara axillaris* (Payk.)**

VG. Kinnekulle, Hjälsäter 16.07.1998 (JL).

Den största av våra *Mycetochara*-arter. Funnen krypande på murken men ännu levande lönnstubbe i skymningen. Arten utvecklas i olika lövträd som ek, ask, men främst bok där larven lever i fuktig rödmurken ved.

Rödlistad hotkategori 4.

***Stenocorus meridianus* (L.)**

VG. Lerum kn. Öjared. 28.07.1998 (TG).

På älggräs. En ganska sällsynt, sydlig art. De vuxna skalbaggar varierar i färg från svart till gulrött. Larven utvecklas i lövträdsrötter, främst ek.



Stenocorus meridianus (L.)

***Judolia sexmaculata* (L.)**

VG. Lerum kn. Saxås. 08.07.1998 (TG).
På kalhygge. Ej allmän, utvecklingen äger främst rum i granrötter som står i skuggigt läge.

***Leptura maculata* Poda.**

HA. Lygnern Fågelsång 27.07.1998 (TG).

HA. Vallda dalar. Särö. 27.07.1998 i älggräs (TG).

Företrädesvis en lövskogsart som ofta påvisar intressanta naturvärden.

***Stenostola dubia* (Lai.)**

VG. Nääs. Kullahagen 09.06.1998 (TG).
VG. Göteborg. Änggården 29.06.1998 (TG).

Arten som är tämligen sällsynt utvecklar sig helst i lind, mera sällan i andra lövträd.

***Longitarsus rubiginosus* Foudr.**

BO. Rödbo. Eriksdal 03.08.1998 (BC).

Ny för BO. Många ex slaghåvade i snårvinde. Hanexemplaren har genitalpreparerats och är bestämda efter Die Käfer Mitteleuropas B 14.

Rödlistad hotkategori 4.

***Apion astragali* Fabr.**

BO. Nösund. 25.05.1998 (BC).
VG. Kinnekulle 28.07.1998 (BC).

I båda fallen på sötvedel. Arten är tidigare tagen i BO av Uno Holmer på Hermanö 10.07.1960, Trossö 14.06.1959 samt på Lasön 12.06.1962.

Rödlistad hotkategori 4.

***Apion nigritarse* Kirby.**

BO. Nösund. 25.05. och 04.08.1998.
Marstrand. Klåverön 11.06.1998 (BC).
Flera ex slaghåvade på jordklöver. Uno Holmer har tagit denna lilla *Apion* på Hermanö i början av 1960-talet.

***Apion meliloti* Kirby.**

VG. Bohus. EKA:s industriomr. 07.08.1998. (BC).

Ny för VG. Flera ex på vit sötväppling.

***Apion pisi* Fabr.**

BO. Marstrand. Klåverön. 11.06.1998. (BC).

Flera ex på *Medicago lupulina*. 1995 tog jag ett ex på samma plats, men var osäker på värdväxten.

Rödlistad hotkategori 4.

***Sitona cylindricollis* Fähr.**

VG. Bohus. EKA:s industriomr. 07.08.1998 (BC).

Ny för VG. Flera ex på vit sötväppling. *S. cylindricollis* och *S. ononidis* är mycket lika och båda arterna påträffas på vit sötväppling. Genitalspetsen är olika på de båda arterna, samt att *S. cylindricollis* har ögonhår, vilket verkar vara bra artskiljande detaljer.

***Lixus iridis* Oliv.**

VG. Göteborg. Skarvik. 01.06.1983 A. Törnvall.

I Naturhistoriska museets samling finns 6 ex från denna plats. Arten är tidigare rapporterad för VG, men är inte upptagen för VG i senaste skalbaggs-katalogen. (BC).

***Furcipes rectirostris* (L.)**

VG. Vänersborg. Nicklasberg 31.07.1998 (TG) På oxel.

Ej allmän. Ingick förr under släktet *Anthonomus*, skiljs lätt från liknande arter genom dubbel tand på framlåren.

Utvecklar sig i kärnorna hos olika körsbärsarter.

***Curculio crux* Fabr.**

BO. Rödbo. 01.06.1998 (BC).

Ny för BO. Ett ex på pil. A Törnvall tog denna art för ca 20 år sedan på västgötasidan där den verkar vara relativt vanlig, åtminstone detta år.

Rödlistad hotkategori 2.



Curculio crux Fabr.

***Phloeophagus thomsoni* (Grill.)**

VG. Kinnekulle. Hjälmö. 16.07. 1998 (JL).

Ny för VG. Samtliga våra tre arter av släktet *Phloeophagus* är sällsynta och rödlistade.

Både de vuxna djuren och larverna gnager gångar i veden på halvdöda stammar och stubbar av olika lövträd som bok, avenbok, hassel, alm m fl. De kan leva länge, generation efter generation i samma stubbe. Vid detta fyndtillfälle togs arten på samma murkna lönnstubbe där *Mycetochara axillaris* påträffades (se ovan). Tack till S. Lundberg för kontroll.

Rödlistad hotkategori 4.



Phloeophagus thomsoni (Grill.)

FÄLTKURS MED NATURVÅRDSINRIKTNING INSEKTER PÅ GOTLAND

19 - 25 JULI 1999

Hur kan insekterna utnyttjas i naturvården?

Det finns närmare 30 gånger så många ryggradslösa djur som ryggradsdjur i vårt land. Av dem är en överväldigande majoritet insekter. Insekterna har fått en allt större betydelse inom naturvårdsarbetet särskilt när man tänker på 'biologisk mångfald', men även som signalarter och indikatorarter.

KURSSINNEHÅLL: Kursen är tänkt att ge en allmän orientering om insekterna utifrån deras levnadssätt och betydelse för naturvården. I mån av tid kan vi också ta upp insekternas systematik och morfologi samt hur man fångar, examinerar och preparerar dem. Gotlands särart i fråga om insekter kommer naturligtvis att betonas under kursen. Tiden ägnas främst åt dagexcursioner till olika intressanta platser på Gotland samt föreläsningar, nattfångst och ev. preparationsarbete. Kursen avslutas med en tvådagarexcursion till Stora Karlsö.



KURSLEDNING: Håkan Elmquist och Lars Imby
FÖRFRÅGAN: Tel. 0159-125 95 08-38 57 76



GOTLANDS LÄNS FOLKHÖGSKOLA, 620 12 HEMSE. TEL. 0498 - 20 36 50